

Sculptorul Vladislav Șevcenco: vocație și destin

Eleonora Brigalda, dr., conf. univ.,

Ana Marian, dr.

Summary

Vladislav Shevchenko (born 08.09.1970, Tallinn, Estonia - died 12.09.1991, Chisinau) inherited the sculpture vocation from his father - sculptor Dimitri Shevchenko. Artistic studies he had begun at the School of Fine Arts in Chisinau I. Repin. There he studied sculpture, drawing and composition in Natalia Vlasova studio. Vladislav Shevchenko's compositions have as a subject different stories, mostly with comic characters or scenes from tales. Suddenly, passed into the shadows world, only at age of 21, because of an incurable disease, Vladislav Shevchenko has been recognized as one of the most gifted creative personalities of his generation, the last 15 compositions were acquired by the National Museum of Art of Moldova.

Explicând originea vocației, unul dintre discipolii lui Sigmund Freud, Alfred Adler, afirma că „vocația se conturează odată cu formarea personalității, care nu este una înăscută, ci dobândită” [2], iar James Hillman [4] susține că noi toți, încă înainte de naștere, suntem purtători ai imaginii personalității și vocației noastre. Se pare că, vocația este nu numai o abilitate nativă, ci și o binecuvântare Dumnezeiască.

Vladislav Șevcenco (n. 08.09.1970, Tallinn, Estonia – d. 09.12.1991, Chișinău), a moștenit vocația sculpturii de la tatăl său, sculptorul Dimitrie Șevcenco. Din fragedă copilărie, el a simțit plăcerea și bucuria posibilității de a-ți urma propria vocație. Pasiunea lui pentru sculptură a constituit cheia pentru performanțele sale ulterioare.

Studiile artistice le-a început la Școala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chișinău. Aici a studiat sculptura, desenul și compoziția în atelierul Nataliei Vlasova, sculptor cu studii serioase, obținute la Institutul de Arte din Kiev (1960-1962) și la Școala Superioară de Artă Industrială *Frații Strogonov* din Moscova (1962-1968). Lucrările ei au fost achiziționate de Galeria *Tretiakov*, de Muzeul Național de Arte din Moldova, de Muzeul de Arte din Bacău, Muzeul de Artă Eneolitică Cucuteni din Piatra Neamț, iar întreaga creație a ei este menționată cu Medalia Galeriei *Tretiakov* [1, p. 237]. La finalizarea studiilor, Vladislav Șevcenco realizează lucrarea de diplomă inspirată din povestirea *Aventurile lui Buratino*, scrisă de Alexei Tolstoi după celebra povestire *Aventurile lui Pinocchio* de Carlo Collodi.

La sfârșitul anilor '80 – începutul anilor '90, sculptura în Republica Moldova se dezvoltă sub semnul dorinței de a înnoi limbajul plastic, de a reevalua raportul cu universul vizualului. Sculptorii tineri - Ion Zderciuc, Ioan Grecu, Tudor Cataraga, Dumitru Verdianu, reîntorși în țară din străinătate, unde și-au făcut studiile în cele mai prestigioase instituții superioare din România, Rusia, Ucraina, adoptă modalitățile moderne de expresie în sculptură. Creația lor, influențată, nu în ultimul rând, de marele sculptor român Constantin Brâncuși, atestă un proces de continuă reducere la forma esențială, înțeleasă ca metaforă asupra condiției umane. În acest context, arta tânărului sculptor Vladislav Șevcenco, aflat în perioada formării, se plasează oarecum izolată. El nu renunță la sugestiile figurativului, nu recurge la stilizări sau abstractizări, ci rămâne fidel principiilor esențiale ale tradiției realiste. În creația sa, el este influențat, în special, de arta populară, elementul folcloric fiind prezent nu doar în modul de tratare a formei, dar și în atmosfera în care se află personajele, în evocarea narațiunii implicate de subiect.

Caracterul narativ al demersului plastic l-a determinat pe tânărul sculptor să recurgă la plastica mică, de interior. Narațiunea folclorică aduce în creația lui, laolaltă fantasticul și aparența anecdotică. „Elemente ce țin de joc, de glumă sunt proprii compozițiilor naive, dar executate cu o

mare măiestrie profesională, ale lui Veaceslav Șevcenco, plecat de timpuriu din viață. Compozițiile de gen, personajele de basm, animalele, caricaturile de dimensiuni miniaturale amintesc de desenele animate reprezentând un spectacol teatral” – menționează muzeograful V.Suruceanu. [3, p.22]

Debutul său ca sculptor s-a produs foarte devreme, la nici 20 de ani ai săi. Alternând registrul realist cu cel fantastic, Vladislav Șevcenco creează un amplu comentariu, în care legendele stau atât de firesc alături de evenimentele vieții cotidiene.

Compozițiile lui Vladislav Șevcenco au drept subiect niște istorioare, în mare parte cu personaje comice sau scene din povești. Personajele sale din poveștile populare moldovenești, asemănătoare cu Tândală și Păcală, sunt redată cu un umor rafinat. În același timp, din aceste compoziții transpare și atitudinea ironică față de sine a autorului.

Modelate în bronz, prin adăogarea materialului, parcă acoperind o carcasă, care se întrezărește pe alocuri – dovedind prezența stilului propriu în modelare. Astfel sunt reprezentate diverse personaje: un țăran stând într-o căruță cu un butoi cu vin și mânând un cal sleit de puteri (compoziția *Moș Ion*), trei țărani împingând un car plin cu struguri și butoaie (*Vinificatorii*), un călăreț cu doi câini, pornit la vânătoare (*Vânătoarea*), doi pescari urmărind cu ardoare peștele care trage la nadă și altele.

Sunt interesante și compozițiile cu mai multe personaje, ca, spre exemplu, o cântăreață cu un chitarist, acompaniind-o, evoluând în fața publicului. În altă scenă sunt surprinse personaje de la piață, vânzatori cu diferite produse alimentare și cu diverse atitudini: unii îngândurați, alții comunicativi. O scenă apropiată de sfera profesională a sculptorului este cea care reprezintă un atelier de pictură. Protagonistii stau în fața șevaletelor și execută desenul unui cap de gips. Ochii mijiți și atenți ai unui personaj, atitudinea specifică a doi pictori evocă plener atmosfera de creație din atelier, o atmosferă de lucru, în care inspirația și profesionalismul contribuie la nașterea operelor de artă.

Alte compoziții redau scene din povești: o regină stând pe tron, alături de ea o slugă cu un evantai și un cavaler cu spadă. În altă scenă este reprezentat un interior de palat, sugerat prin ancadramentul unei ferestre și două fragmente de coloane, cuplul regal, stând pe tron, și care urmărește personajele prezente la un bal. În toate aceste compoziții, forma sculpturală este bine echilibrată, detaliile minuscule ale fețelor, cele de costum, creează acea stabilitate și armonie, care, ulterior, va caracteriza și alte opere ale sculptorului.

Personajele inspirate din lumea animală și personificate: o familie de pinguini (*Pinguinii*), trei broscuțe vesele cântând la instrumente muzicale (*Broscuțele*) par să fie un ecou al imaginației din copilăria artistului, al bucuriei sale de a trăi (fără a ști că zilele sale de viață aveau să fie mult prea puține).

Printre compozițiile sale sunt și câteva cu teme profesionale: un cioban cu nai, păscând oile; un bucătar gustând din bucatele gătite de el; un vânzător guraliv, cântărind struguri; o croitoreasă lucrând de zor la mașina de cusut; un olar modelând un vas la roată; un meloman cu căști, ascultând muzică și, chiar un gangster cu pistol, spărgând o bancă. Imaginile din sfera apropiată sculptorului sunt prezente și în alte compoziții: o pictoriță lucrând, rama tabloului fiind doar sugerată; un artist pictând cu inspirație un peisaj în plein-air; un sculptor modelând un personaj atât de pasionat, încât a încremenit contemplându-și lucrarea. Din această serie face parte și un autoportret al sculptorului stând la șevalet, un autoportret, desigur, cu accente umoristice, amuzante și emoționante.

Urmează un grup de lucrări-portrete ale personajelor din povești: Baba-Hârca cu o mătură, fiind și înfricoșătoare, și hazlie; două portrete ale unor spirite ale pădurii, la fel de înfiorătoare, dar pline de haz.

Sunt de remarcat și compozițiile în genul animalier, modelate realist: un urs stând pe vârful unei stânci; un copil, pe grumazul unui elefant etc. Modelajul în aceste compoziții este liber, executat cu precizie, urmând formele naturale ale animalelor reprezentate.

Și, în încheiere, ar trebui menționată o serie de compoziții, care, probabil, sunt o încercare a autorului de a formula o concepție filozofică asupra lumii, prin aglomerarea unor elemente-obiecte în compoziții care, prin felul lor, anticipează apariția unor compoziții obiectuale abstracte, care se vor afirma ulterior în sculptura moldovenească (spre exemplu, compoziția *Dragonul timpului*).

Deși ilustrează teme din basme, compozițiile lui Vladislav Șevcenco sunt mărturie a unui veritabil spirit creator care a cunoscut deformarea formei, transfigurarea, mai mult caricaturală și grotescă a realității. Cunoașterea posibilităților plastice ale bronzului i-a permis sculptorului să modeleze figurile în manieră preponderent expresionistă, acoperind carcasa cu drapajul liber al hainelor, redând migălos anumite detalii. Aceste compoziții probează, în mod elocvent, aptitudinile artistice neordinare ale sculptorului Vladislav Șevcenco.

Trecut subit în lumea umbrelor din cauza unei boli incurabile, Vladislav Șevcenco a fost recunoscut drept una dintre cele mai dotate personalități de creație din generația lui, iar cele cincisprezece compoziții realizate în pragul morții, achiziționate de Muzeul Național de Arte al Moldovei, mărturisesc o înțelegere poetică a folclorului literar și puterea de a sugera tipologii ale unor categorii psihologice.

Bibliografie

1. Colesnic, Iurie, *Colegiul Republican de Arte Plastice "A. Plămădeală"*, Ghid enciclopedic, Chișinău, Ed. *Museum*, 2008.
2. Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului: Introducere în arhetipologia generală*, București, Ed. *Univers*, 1977.
3. Hillman, James, *The Soul's Code In Search of character and Calling*, Grand Central Publishing, 1997.
4. Suceanu, Valeria, *Galeria de sculptură contemporană. Colecția Muzeului Național de Artă al Moldovei*, Chișinău, Ed. *Cartea Moldovei*, 2008.